

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 23. aprila 2013*

„Pritožba — Skupna zunanja in varnostna politika — Omejevalni ukrepi, sprejeti proti osebam in subjektom — Člen 263, šesti odstavek, PDEU — Rok za vložitev tožbe — Višja sila — Oborožen spopad“

V združenih zadevah od C-478/11 P do C-482/11 P,

zaradi petih pritožb na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, ki so bile vložene 21. septembra 2011,

Laurent Gbagbo (C-478/11 P),

Katinan Justin Koné (C-479/11 P),

Akissi Danièle Boni-Claverie (C-480/11 P),

Alcide Djédjé (C-481/11 P),

Affi Pascal N'Guessan (C-482/11 P),

ki jih zastopa L. Bourthoumieux, odvetnik,

pritožniki,

druga stranka v postopku je

Svet Evropske unije, ki ga zastopata B. Driessen in M.-M. Joséphidès, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, K. Lenaerts, podpredsednik, A. Tizzano, M. Ilešič (poročevalec), G. Arestis, J. Malenovský, predsedniki senatov, U. Löhmus, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, sodniki, C. Toader, sodnica, J.-J. Kasel, M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: francoščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 19. decembra 2012

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 L. Gbagbo, K. J. Koné, A.D. Boni-Claverie, A. Djédjé in A. P. N'Guessan v pritožbah predlagajo razveljavitev sklepov Splošnega sodišča Evropske unije z dne 13. julija 2011 v zadevah Gbagbo proti Svetu (T-348/11), Koné proti Svetu (T-349/11), Boni-Claverie proti Svetu (T-350/11), Djédjé proti Svetu (T-351/11) in N'Guessan proti Svetu (T-352/11) (v nadaljevanju: izpodbijani sklepi), s katerimi je to sodišče kot očitno nedopustne zavrnilo njihove tožbe za razglasitev ničnosti, prvič, Sklepa Sveta 2011/17/SZVP z dne 11. januarja 2011 (UL L 11, str. 31), Sklepa Sveta 2011/18/SZVP z dne 14. januarja 2011 (UL L 11, str. 36) in Sklepa Sveta 2011/221/SZVP z dne 6. aprila 2011 (UL L 93, str. 20) o spremembi Sklepa Sveta 2010/656/SZVP o podalšanju omejevalnih ukrepov proti Slonokoščeni obali, in drugič, Uredbe Sveta (EU) št. 25/2011 z dne 14. januarja 2011 (UL L 11, str. 1) in Uredbe Sveta (EU) št. 330/2011 z dne 6. aprila 2011 o spremembi Uredbe (ES) št. 560/2005 o uvedbi določenih posebnih omejevalnih ukrepov zoper nekatere osebe in subjekte glede na razmere v Slonokoščeni obali (v nadaljevanju: skupaj: sporni akti) v delu, v katerem se ti akti nanašajo nanje.

Pravni okvir in dejansko stanje

- 2 Varnostni svet Združenih narodov je 15. novembra 2004 sprejel Resolucijo 1572 (2004), s katero je med drugim potrdil, da položaj v Slonokoščeni obali še naprej ogroža mednarodni mir in varnost v regiji, in odločil, da bo proti tej državi uvedel nekatere omejevalne ukrepe.
- 3 S členom 14 Resolucije 1572 (2004) je bil ustanovljen odbor (v nadaljevanju: Odbor za sankcije), katerega naloga je zlasti, da določi osebe in subjekte, za katere veljajo omejevalni ukrepi iz točk 9 in 11 navedene resolucije, in sicer v zvezi s potovanji ter zamrznitvijo sredstev, finančnega premoženja in gospodarskih virov, ter da posodablja ta seznam.
- 4 Svet Evropske unije je menil, da je za izvajanje Resolucije 1572 (2004) potrebno ukrepanje Evropske skupnosti, zato je 13. decembra 2004 sprejel Skupno stališče 2004/852/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Slonokoščeni obali (UL L 368, str. 50).
- 5 Ker je menil, da je za izvajanje ukrepov iz Skupnega stališča 2004/852 na ravni Skupnosti nujna uredba, je 12. aprila 2005 sprejel Uredbo (ES) št. 560/2005 z dne 12. aprila 2005 o uvedbi določenih posebnih omejevalnih ukrepov zoper nekatere osebe in subjekte glede na razmere v Slonokoščeni obali (UL L 95, str. 1).
- 6 Skupno stališče 2004/852 je bilo večkrat podaljšano in spremenjeno, nato pa razveljavljeno in nadomeščeno s Sklepom Sveta 2010/656/SZVP z dne 29. oktobra 2010 o podalšanju omejevalnih ukrepov proti Slonokoščeni obali (UL L 285, str. 28).
- 7 Volitve za predsednika Republike Slonokoščene obale so potekale 31. oktobra in 28. novembra 2010.
- 8 Posebni predstavnik generalnega sekretarja Združenih narodov za Slonokoščeno obalo je 3. decembra 2010 potrdil dokončni izid drugega kroga predsedniških volitev, kot ga je 2. decembra 2010 razglasil predsednik neodvisne volilne komisije, in sicer da je Alassane Ouattara zmagovalec predsedniških volitev.

- 9 Svet je 13. decembra 2010 poudaril pomen predsedniških volitev 31. oktobra in 28. novembra 2010 za vzpostavitev miru in stabilnosti v Slonokoščeni obali ter poudaril, da je treba obvezno spoštovati suvereno izraženo voljo prebivalcev Slonokoščene obale. Upošteval je tudi predloge posebnega predstavnika generalnega sekretarja Združenih narodov za Slonokoščeno obalo v okviru njegovega mandata za potrditev volitev in čestital Alassanu Ouattari za izvolitev za predsednika Republike Slonokoščene obale.
- 10 Evropski svet je 17. decembra 2010 pozval vse civilne in vojaške voditelje Slonokoščene obale, ki tega še niso storili, naj priznajo oblast demokratično izvoljenega predsednika Alassana Ouattare. Potrdil je odločenost Evropske unije, da sprejme ciljno naravnane sankcije zoper tiste, ki bi še naprej ovirali spoštovanje suvereno izražene volje prebivalcev Slonokoščene obale.
- 11 Da bi Svet uvedel omejevalne ukrepe v zvezi s potovanji proti nekaterim osebam, ki jih sicer nista določila Varnostni svet Združenih narodov ali Odbor za sankcije, vendar ovirajo proces vzpostavitve miru in dosego nacionalne sprave v Slonokoščeni obali, in zlasti proti tistim osebam, ki ogrožajo uspešen zaključek volilnega procesa, je sprejel Sklep 2010/801/SZVP z dne 22. decembra 2010 o spremembi Sklepa Sveta 2010/656 (UL L 341, str. 45). Seznam navedenih oseb je v Prilogi II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801.
- 12 Člen 4(1) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, določa:
- „Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi preprečijo, da bi na njihovo ozemlje vstopale ali čezenj potovale:
- (a) osebe iz Priloge I, ki jih določi Odbor za sankcije [...];
- (b) osebe iz Priloge II, ki niso vključene na seznam iz Priloge I, ki ovirajo proces vzpostavitve miru in dosego nacionalne sprave ter ogrožajo uspešni zaključek volilnega procesa.“
- 13 L. Gbagbo in A. P. N’Guessan sta bila s Sklepom 2010/801 vpisana na seznam iz Priloge II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s prvonavedenim sklepom.
- 14 Svet je 11. januarja 2011 sprejel Sklep 2011/17, da bi zaradi resnosti razmer v Slonokoščeni obali na seznam iz Priloge II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, dodal še druge osebe.
- 15 K. J. Koné in A. D. Boni-Claverie sta bila tako s Sklepom 2011/17 vpisana na seznam iz Priloge II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801.
- 16 Svet je 14. januarja 2011 sprejel Sklep 2011/18, da bi uvedel dodatne omejevalne ukrepe, zlasti zamrznitev sredstev.
- 17 Člen 5(1) in (2) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/18, določa:
- „1. Vsa sredstva in gospodarski viri, ki so v lasti ali jih neposredno ali posredno nadzorujejo:
- a) osebe iz Priloge I, ki jih določi Odbor za sankcije [...], ali pa jih posedujejo subjekti, ki so v lasti ali jih neposredno ali posredno nadzorujejo ti subjekti ali te osebe ali katere koli osebe, ki delujejo v njihovem imenu ali po njihovih navodilih, kakor določi Odbor za sankcije;
- b) osebe ali subjekti iz Priloge II, ki niso vključeni na seznam iz Priloge I, ki ovirajo proces vzpostavitve miru in dosego nacionalne sprave ter zlasti ogrožajo uspešni zaključek volilnega procesa, ali pa jih posedujejo subjekti, ki so v lasti ali jih neposredno ali posredno nadzorujejo ti subjekti ali te osebe ali katere koli osebe, ki delujejo v njihovem imenu ali po njihovih navodilih,

se zamrznejo.

2. Osebam ali subjektom iz odstavka 1 se ne smejo niti neposredno niti posredno dati na razpolago sredstva, finančno premoženje ali gospodarski viri niti ne smejo od njih imeti koristi.“

18 Svet je za zagotovitev skladnosti s postopkom za spremembo in pregled prilog I in II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/18, 14. januarja 2011 sprejel Uredbo št. 25/2011.

19 Člen 2 Uredbe št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011, določa:

„1. Vsa sredstva in gospodarski viri, ki pripadajo fizičnim ali pravnim osebam, subjektom in organom iz Priloge I ali Priloge IA, so v njihovi lasti, posesti ali pod njihovim nadzorom, se zamrznejo.

2. Prepovedano je neposredno ali posredno dajati fizičnim ali pravnim osebam, subjektom ali organom iz Priloge I ali Priloge IA na voljo ali v njihovo korist kakršna koli sredstva ali gospodarske vire.

3. Prepovedana je zavestna in namerna udeležba v dejavnostih, katerih namen ali posledica je neposredno ali posredno izogibanje ukrepom iz odstavkov 1 in 2.

4. Priloga I zajema fizične ali pravne osebe, subjekte in organe iz člena 5(1)(a) Sklepa [2010/656], kakor je bil spremenjen.

5. Priloga IA zajema fizične ali pravne osebe, subjekte in organe iz člena 5(1)(b) Sklepa [2010/656], kakor je bil spremenjen.“

20 Svet je s Sklepom 2011/18 in Uredbo št. 25/2011 ohranil L. Gbagba, K. J. Konéja, A. P. N'Guessana in A. D. Boni-Claverie na seznamu iz Priloge II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/17, in jih vpisal na seznam iz Priloge IA k Uredbi št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011.

21 Varnostni svet Združenih narodov je 30. marca 2011 sprejel Resolucijo 1975 (2011), v Prilogi I k tej resoluciji pa so naštete osebe, ki ovirajo vzpostavitev miru in dosego nacionalne sprave v Slonokoščeni obali ter dejavnosti Operacije Združenih narodov v Slonokoščeni obali (UNOCI) in drugih mednarodnih akterjev v Slonokoščeni obali in ki so storili hude kršitve človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava. L. Gbagbo, K. J. Koné in A. P. N'Guessan so vključeni v navedeno Prilogo I.

22 Svet je 6. aprila 2011 sprejel Sklep 2011/221 ter Uredbo št. 330/2011, s katerima je med drugim naložil dodatne omejevalne ukrepe ter spremenil seznam oseb in subjektov iz prilog I in II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/18, ter iz prilog I in IA k Uredbi št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011.

23 Med drugim sta bila s Sklepom 2011/221 L. Gbagbo in A. P. N'Guessan zbrisana s seznama iz Priloge II k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/18, ter dodana na seznam iz Priloge I k istemu sklepu, kakor je bil spremenjen.

24 Poleg tega je bil s Sklepom 2011/221 A. Djédjé dodan na seznam iz Priloge I k Sklepu 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2011/18.

25 Z Uredbo št. 330/2011 sta bila L. Gbagbo in A. P. N'Guessan zbrisana s seznama iz Priloge IA k Uredbi št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011, ter dodana na seznam iz Priloge I k isti uredbi, kakor je bila spremenjena.

26 Poleg tega je bil z Uredbo št. 330/2011 A. Djédjé dodan na seznam iz Priloge I k Uredbi št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011.

27 Člen 7 Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, določa:

„1. Če Varnostni svet ali Odbor za sankcije določi osebo ali subjekt, Svet to osebo ali subjekt vključi na seznam iz Priloge I.

2. Če se Svet odloči, da bodo za določeno osebo ali subjekt veljali ukrepi, navedeni v točki (b) odstavka 1 člena 4, Prilogo II ustrezno spremeni.

3. Svet o svojem sklepu in razlogih za vključitev na seznam obvesti zadevno osebo ali subjekt, bodisi neposredno, če je naslov znan, bodisi z objavo uradnega obvestila, s tem pa navedeni osebi ali subjektu da možnost, da predloži pripombe.

4. Če so predložene pripombe ali novi tehtni dokazi, Svet pregleda svojo odločitev in o tem ustrezno obvesti zadevno osebo ali subjekt.“

28 Člen 11a(3) Uredbe št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011, določa:

„Svet o svoji odločitvi za uvrstitev na seznam in njeni utemeljitvi obvesti fizično ali pravno osebo, subjekt ali organ iz odstavkov 1 in 2, bodisi neposredno, če je naslov znan, bodisi z objavo uradnega obvestila, s čimer takšni fizični ali pravni osebi, subjektu ali organu da možnost, da predloži pripombe.“

29 Svet je 18. januarja 2011 in 7. aprila 2011 v *Uradnem listu Evropske unije* objavil obvestila osebam in subjektom, za katere veljajo omejevalni ukrepi iz spornih aktov (UL C 14, str. 8, in UL C 108, str. 2 in 4). V teh obvestilih je opozoril na obstoj teh ukrepov, na to, da so razlogi za vsak posamezen vpis navedeni v upoštevnikih aktih, in na možnost vložitev prošnje za pridobitev dovoljenja za uporabo zamrznjenih sredstev za kritje nujnih potreb ali za izvedbo točno določenih plačil pri pristojnem organu zadevne države članice. Poleg tega je Svet navedel, da mu lahko zadevne osebe in subjekti pošljejo zahtevo za ponovno preučitev. Nazadnje je opozoril na možnost izpodbijanja njegovega sklepa pred Splošnim sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v členu 275, drugi odstavek, PDEU ter členu 263, četrti in šesti odstavek, PDEU.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijani sklepi

30 Pritožniki so s tožbami, vloženi v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 7. julija 2011, predlagali razglasitev ničnosti spornih aktov v delih, v katerih se nanašajo nanje. V podporo svojim tožbam so na eni strani navedli kršitev pravice do obrambe in pravice do učinkovitega pravnega sredstva ter na drugi strani kršitev lastninske pravice in svobode gibanja.

31 Pritožniki so poleg tega navedli, da bi Splošno sodišče moralo ugotoviti, da so bile tožbe dopustne, saj dvomesečni rok za vložitev tožbe, ki je določen v členu 263 PDEU, zanje ne velja, ker o spornih aktih niso bile uradno obveščene.

32 Splošno sodišče je z izpodbijanimi sklepi tožbe zavrglo kot očitno nedopustne.

33 Najprej je spomnilo na ustaljeno sodno prakso, da je rok za vložitev tožbe iz člena 263, šesti odstavek, PDEU kogenten, saj je bil določen zaradi zagotovitve jasnosti in varnosti pravnih položajev ter za preprečitev vsakršne diskriminacije in samovoljne obravnave pri izvajanju sodne oblasti, in da mora sodišče Unije po uradni dolžnosti paziti, ali je bil ta rok spoštovan.

- 34 Nato je Splošno sodišče ugotovilo, da so bili sporni akti objavljeni v *Uradnem listu Evropske unije*, in sicer:
- 15. januarja 2011 sklepa 2011/17 in 2011/18 ter Uredba št. 25/2011 in
  - 7. aprila 2011 Sklep 2011/221 in Uredba št. 330/2011.
- 35 Dvomesečni rok za vložitev tožbe naj bi tako v skladu s členom 102(1) Poslovnika Splošnega sodišča začel teči štirinajst dni po teh objavah in naj bi se v skladu s členom 102(2) tega poslovnika iztekel:
- 8. aprila 2011 opolnoči glede sklepov 2011/17 in 2011/18 ter Uredbe št. 25/2011 in
  - 1. julija 2011 opolnoči glede Sklepa 2011/221 in Uredbe št. 330/2011.
- 36 Ker so bile tožbe vložene v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 7. julija 2011, je Splošno sodišče ugotovilo, da so bile vložene prepozno.
- 37 Splošno sodišče je zavrnilo trditve pritožnikov, da zanje dvomesečni rok za vložitev tožbe ne velja, ker o spornih aktih niso bili uradno obveščeni. O tem se je izreklo tako:

„Ker je namen rokov za vložitev tožbe zagotovitev pravne varnosti s preprečitvijo položaja, v katerem bi se akti Unije, ki povzročajo pravne posledice, lahko izpodbijali nedoločno dolgo, je namreč dan objave, če je bila opravljena, odločilno merilo za določitev začetka roka za vložitev tožbe (sklepi Sodišča z dne 25. novembra 2008 v zadevi TEA proti Komisiji, C-500/07 P, [...] točka 23, in S.A.B.A.R. proti Komisiji, C-501/07 P, [...] točka 22; z dne 9. julija 2009 v zadevi Fornaci Laterizi Danesi proti Komisiji, C-498/08 P, [...] točka 22; sodba Sodišča z dne 11. novembra 2010 v zadevi Transportes Evaristo Molina proti Komisiji, C-36/09 P, [...] točka 37). Tožeča stranka se za preložitev začetka tega roka ne more sklicevati na to, da je za izpodbijani akt izvedela po objavi (zgoraj navedeni sklepi TEA proti Komisiji, točka 23; S.A.B.A.R. proti Komisiji, točka 22, in Fornaci Laterizi Danesi proti Komisiji, točka 22). Iz navedenega izhaja, da če so bili [sporni] akti objavljeni, je treba rok za vložitev tožbe računati od dneva objave teh aktov (v zvezi z izračunom roka za vložitev tožbe zoper sklep o naložitvi omejevalnih ukrepov od dneva objave tega akta glej sklep Splošnega sodišča z dne 18. novembra 2005 v zadevi Selmani proti Svetu in Komisiji, T-299/04, [...] točka 61), tudi če [tožeče stranke] o teh aktih niso bile uradno obveščene. Sicer pa je treba navesti, da je Svet objavil [...] obvestila, ki jih je naslovil na osebe, za katere se uporabljajo omejevalni ukrepi, določeni v [spornih aktih], in s katerimi je zadevne osebe med drugim opozoril na možnost izpodbijanja njegovega sklepa pred Splošnim sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v členih 275, drugi odstavek, PDEU in 263, četrti in šesti odstavek, PDEU.“

- 38 Nazadnje, Splošno sodišče je navedlo, da pritožniki niso niti dokazali nepredvidenih okoliščin ali višje sile, ki bi omogočale odstopanje od zadevnega roka na podlagi člena 45, drugi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije, niti se nanje niso sklicevali.

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

- 39 Pritožniki predlagajo Sodišču, naj:
- razveljavi izpodbijane sklepe in ugotovi, da so njihove tožbe na prvi stopnji dopustne;
  - zadeve vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da odloči o utemeljenosti tožbenih razlogov, in
  - Svetu naloži plačilo stroškov.

- 40 Svet predlaga Sodišču, naj:
- zavrne pritožbe in
  - pritožnikom naloži plačilo stroškov.
- 41 S sklepom predsednika Sodišča z dne 14. decembra 2011 so bile zadeve od C-478/11 P do C-482/11 P združene za pisni in ustni postopek ter izdajo sodbe.
- 42 Sodno tajništvo Sodišča je z dopisom z dne 11. maja 2012, poslanim po telefaksu in s priporočeno pošiljko, stranke obvestilo, da bo obravnava 26. junija 2012, in jih pozvalo, naj do 15. junija 2012 pisno odgovorijo na vprašanja Sodišča, ki so priložena vabilu na obravnavo.
- 43 Odgovor Sveta na postavljeno vprašanje je v sodno tajništvo Sodišča prispel 14. junija 2012. Rok za predložitev pisnega odgovora se je iztekel 15. junija 2012, Sodišče pa ni prejelo odgovora na vprašanje, ki je bilo postavljeno pritožnikom, niti odgovora glede tega, ali se nameravajo udeležiti obravnave.
- 44 Pritožnikom je bil določen zadnji rok, da sporočijo, ali bodo navzoče na obravnavi. Ta rok se je iztekel 21. junija 2012, in ker pritožniki niso odgovorili, je bila obravnava odpovedana.

Pritožbe

- 45 Pritožniki v utemeljitev pritožb navajajo dva razloga. V prvem pritožbenem razlogu navajajo, da je Splošno sodišče s tem, da ni priznalo, da je šlo za višjo silo, napačno uporabilo pravo. V drugem pritožbenem razlogu pritožniki Splošnemu sodišču očitajo, da je v zvezi z njimi uporabilo rok za vložitev tožbe in načelo pravne varnosti, na katerem ta rok temelji, čeprav v obravnavanih primerih po eni strani ni bilo uradne obvestitve spornih aktov, po drugi strani pa obdobja podaljšanja roka zaradi oddaljenosti, ki ga določa Poslovnik Splošnega sodišča, ni mogoče uporabiti.
- 46 Najprej je treba preučiti drugi pritožbeni razlog.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 47 Pritožniki navajajo, prvič, da je Splošno sodišče kršilo načelo učinkovitega sodnega varstva in tako napačno uporabilo pravo, saj je menilo, da je treba, ker so bili sporni akti objavljeni, rok za vložitev tožbe računati od datuma njihove objave. Menijo, da bi Splošno sodišče moralo upoštevati, da v zvezi s spornimi akti v nasprotju s tem, kar med drugim določa člen 7(3) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, ni bila opravljena uradna obvestitev, to je individualna obvestitev, ki zadevnim osebam omogoči, da se z njimi seznanijo.
- 48 Pritožniki menijo, drugič, da Splošno sodišče podaljšanja roka zaradi oddaljenosti, ki ga določa člen 102(2) Poslovnika tega sodišča, ne bi smelo uporabiti za pritožnike, ki imajo prebivališče v afriški državi, še posebej ker so tam potekali oboroženi spopadi.
- 49 Svet navaja, da je postopkovni okvir v teh zadevah drugačen od tistega, ki ga je Sodišče obravnavalo v sodbi z dne 16. novembra 2011 v zadevi Bank Melli Iran proti Svetu (C-548/09 P, ZOdl., str. I-11381). V navedeni sodbi naj bi Sodišče obveznost individualne obvestitve o razlogih za sprejetje omejevalnih ukrepov utemeljilo na členu 15(3) Uredbe Sveta (ES) št. 423/2007 z dne 19. aprila 2007

o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL L 103, p. 1). Drugače kot Uredba št. 423/2007 pa naj bi člen 7(3) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, določal možnost obvestitve z objavo uradnega obvestila, če naslov zadevne osebe Svetu ni poznan.

- 50 V obravnavanem primeru naj bi Svet v skladu s členom 7(3) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, obvestil pritožnike o spornih aktih z objavo uradnega obvestila. O teh aktih naj jih ne bi mogel obvestiti drugače, ker domači naslovi pritožnikov niso bili znani.
- 51 Začetek roka, določenega v členu 263 PDEU, naj bi se vsekakor računal od dneva objave spornih aktov. Taka razlaga naj bi izhajala iz zahtev po pravni varnosti, ki prežemajo predpise o procesnih rokih.
- 52 Svet nazadnje navaja, da je trditev pritožnikov glede obdobja podaljšanja roka zaradi oddaljenosti očitno neutemeljena in v bistvu vodi v izpodbijanje veljavnosti člena 102(2) Poslovnika Splošnega sodišča. Ta določba pa naj bi določala le podaljšanje roka iz člena 263, šesti odstavek, PDEU.

Presoja Sodišča

- 53 Najprej je treba navesti, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da je pristojno, da po uradni dolžnosti preveri spoštovanje roka za vložitev tožbe, saj je ta rok kogenten (glej med drugim sodbo z dne 7. julija 1971 v zadevi Müllers proti ESO, 79/70, Recueil, str. 689, točka 6, in zgoraj navedeno sodbo Transportes Evaristo Molina proti Komisiji, točka 33).
- 54 Nato je treba spomniti, da se v skladu s členom 263, šesti odstavek, PDEU „[p]ostopki iz tega člena [...] glede na posamezni primer sprožijo v dveh mesecih od objave akta ali njegovega uradnega obvestila tožniku, če tega ni bilo, pa od dneva, ko je zanj izvedel“.
- 55 V obravnavanem primeru so bili sporni akti objavljeni v *Uradnem listu Evropske unije*, serija L, vendar bi zadevne osebe in subjekti morali biti na podlagi člena 7(3) Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, in člena 11a(3) Uredbe št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011, obveščeni o sprejetju teh aktov bodisi neposredno, če je naslov znan, bodisi z objavo uradnega obvestila.
- 56 Ta položaj je posledica posebnosti spornih aktov, ki so hkrati splošni akti, ker kategoriji naslovnikov, ki je določena na splošno in abstraktno, prepovedujejo med drugim, da dajo sredstva in ekonomske vire na razpolago osebam in subjektom, ki so navedeni na seznamih, priloženih tem aktom, in sveženj posamičnih odločb, sprejetih v zvezi s temi osebami in subjekti (glej v tem smislu sodbo z dne 3. septembra 2008 v združenih zadevah Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji, C-402/05 P in C-415/05 P, ZOdl., str. I-6351, točke od 241 do 244).
- 57 Poleg tega je treba spomniti, da je v zvezi z akti, ki so tako kot sporni akti sprejeti na podlagi določb o skupni zunanji in varnostni politiki, dostop do sodišča Unije v skladu s členoma 275, drugi odstavek, PDEU in 263, četrti odstavek, PDEU omogočen s tem, da gre za posamične akte.
- 58 Glede na te posebnosti in ureditev o objavi in obvestitvi, ki iz njih izhajajo, se člen 263, šesti odstavek, PDEU ne bi uporabljal enotno, če bi se štelo, da je glede oseb in subjektov, ki so uvrščeni na sezname iz prilog k tem aktom, začetek roka za vložitev tožbe za razglasitev ničnosti dan objave zadevnega akta, ne pa dan uradne obvestitve zadevnih oseb o tem aktu. Namen te obvestitve je namreč ravno omogočiti naslovnikom, da branijo svoje pravice pod kar najboljšimi pogoji in se ob polnem poznavanju zadeve odločijo, ali je zadevo koristno predložiti sodišču Unije (zgoraj navedena sodba Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji, točka 337).

- 59 Iz navedenega izhaja, da čeprav akti, kot so sporni akti, začnejo veljati glede na objavo, začne rok za vložitev tožbe za razglasitev ničnosti teh aktov na podlagi člena 263, četrty odstavka, PDEU za vsakega od teh oseb in subjektov teči z dnem, ko je izpolnjena obveznost, da so o teh aktih obveščeni.
- 60 V obravnavanem primeru so bili pritožniki v nasprotju s tem, kar zatrjujejo, o spornih aktih obveščeni.
- 61 Res je, da o teh aktih niso bili obveščeni neposredno na svojih naslovih. Ker je Svet ugotovil, da L. Gbagba, K. J. Konéja, A. D. Boni-Claverie, A. Djédjéja in A. P. N'Guessana ni mogoče obvestiti neposredno, je namreč objavil uradno obvestilo, določeno v členu 7(3) v Sklepa 2010/656, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2010/801, in v členu 11a(3) Uredbe št. 560/2005, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 25/2011. Svet je tako 18. januarja 2011 in 7. aprila 2011 v *Uradnem listu Evropske unije*, serija C, objavil uradna obvestila, navedena v točki 29 te sodbe.
- 62 Ker je s takimi obvestili zadevnim osebam omogočeno, da ugotovijo, katera pravna sredstva imajo na razpolago za izpodbijanje vpisa njihovega imena na zadevna seznama in kdaj se izteče rok za vložitev tožbe (sodba z dne 15. novembra 2012 v zadevi Svet proti Bamba, C-417/11 P, točka 81), je pomembno, da se tožečim strankam prepereči, da s sklicevanjem na neobstoje neposredne obvestitve ali naknadne dejanske seznanitve s spornimi akti odložijo začetek roka za vložitev tožbe. Če bi tožeče stranke imele tako možnost, ne da bi šlo za višjo silo, bi bil kršen sam namen roka za vložitev tožbe, ki je zagotoviti pravno varnost s preperečitvijo položaja, v katerem bi se akti Unije, ki imajo pravne učinke, lahko izpodbijali nedoločno dolgo (glej zlasti sodbi z dne 30. januarja 1997 v zadevi Wiljo, C-178/95, Recueil, str. I-585, točka 19; z dne 22. oktobra 2002 v zadevi National Farmers' Union, C-241/01, Recueil, str. I-9079, točka 34, in sklep z dne 15. novembra 2012 v zadevi Städter proti ECB, C-102/12 P, točka 12).
- 63 Nazadnje, v zvezi s trditvijo pritožnikov, da se desetdnevno obdobje podaljšanja roka zaradi oddaljenosti, ki je določeno v členu 102(2) Poslovnika Splošnega sodišča, zanje ne uporablja, ker imajo prebivališče v tretji državi, zadostuje ugotovitev, da tej trditvi nasprotuje dejstvo, da gre za pavšalno določeno podaljšanje. Iz tega izhaja, da okoliščina, da so bili pritožniki med rokom za vložitev tožbe v tretji državi, ne pomeni, da so bili glede uporabe tega podaljšanja postavljeni v objektivno drugačen položaj kot osebe in subjekti s sedežem v Uniji, za katere veljajo enaki omejevalni ukrepi.
- 64 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da čeprav je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, da so roki za vložitev tožbe začeli teči z objavo spornih aktov, napačno uporabilo pravo, so se ti roki, ki so se sicer začeli na dneve, navedene v točki 61 te sodbe, 7. julija 2011, to je na dan vložitve tožb, že iztekli. V teh okoliščinah je treba drugi pritožbeni razlog zavrnuti (glej po analogiji sodbo z dne 19. aprila 2007 v zadevi Holcim (Deutschland) proti Komisiji, C-282/05 P, ZOdl., str. I-2941, točka 33).

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 65 Pritožniki s prvim pritožbenim razlogom navajajo, da je Splošno sodišče s tem, da ni ugotovilo obstoja višje sile v smislu člena 45 Statuta Sodišča, kršilo ta člen.
- 66 Spopade, ki so potekali v Slonokoščeni obali, naj bi bilo treba glede pritožnikov šteti za višjo silo, ker takrat niso imeli na razpolago nobenih komunikacijskih sredstev, ki bi jim omogočala, da se seznanijo s spornimi akti, in torej niso mogli uresničevati pravice do obrambe.
- 67 Svet je opozoril, da je eden od konstitutivnih elementov pojma višje sile to, da se zgodi dogodek, na katerega tisti, ki se nanj sklicuje, ni mogel vplivati, z drugimi besedami, da se uresniči nekaj, kar je zunaj sfere delovanja te osebe (sodba z dne 8. julija 2010 v zadevi Komisija proti Italiji, C-334/08,

ZOdl., str. I-6869, točka 47). Povolilna kriza v Slonokoščeni obali in nasilje v zvezi z njo pa naj bi bila posledica zavrnitve L. Gbagba in njegovih sodelavcev, da prepustijo oblast izvoljenemu predsedniku. Te okoliščine naj zato ne bi bile dogodek, na katerega pritožniki ne bi mogli vplivati.

Presoja Sodišča

- 68 Člen 45, drugi odstavek, Statuta Sodišča določa, da „[p]otek roka ne škoduje pravicam, če zadevna stranka dokaže obstoj nepredvidenih okoliščin ali višje sile“.
- 69 Treba je ugotoviti, da se pritožniki, kot je navedlo Splošno sodišče v izpodbijanih sklepih, pred tem sodiščem niso sklicevali na obstoj takega položaja.
- 70 Vendar je Sodišče štelo, da pritožniku ni mogoče očitati, da se na višjo silo sklicuje prvič v pritožbenem postopku, če je Splošno sodišče razsodilo s sklepom na podlagi člena 111 Poslovnika tega sodišča, če pritožnika ni obvestilo o nameri, da bo tožbo zavrglo kot prepozno, in če ga ni pozvalo, naj navede opravičilo za zamudo, s katero so izvirniki tožbe prispeli v sodno tajništvo (sklep z dne 18. januarja 2005 v zadevi Zuazaga Meabe proti UUNT, C-325/03 P, ZOdl., str. I-403, točka 24). Prvi pritožbeni razlog pritožnikov, ki se nanaša na obstoj višje sile, je torej treba preučiti.
- 71 V zvezi s tem je najprej treba spomniti, da stroga uporaba procesnih pravil ustreza zahtevam po pravni varnosti in nujnosti, da se prepreči vsaka diskriminacija ali vsako samovoljno ravnanje pri izvajanju sodne oblasti (sodba z dne 22. septembra 2011 v zadevi Bell & Ross proti UUNT, C-426/10 P, ZOdl., str. I-8849, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 72 Nato je treba navesti, da je v skladu s členom 263, šesti odstavek, PDEU in členom 45 Statuta Sodišča dolžnost zadevne osebe, da dokaže, prvič, da je bila zaradi neobičajnih in nepredvidljivih okoliščin, na katere ni mogla vplivati, postavljena v položaj, ki ji je onemogočal spoštovanje roka za vložitev tožbe, določenega v členu 263, šesti odstavek, PDEU, in drugič, da se ni mogla zavarovati pred posledicami takih okoliščin s tem, da bi sprejela potrebne ukrepe brez pretiranih žrtev (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2007 v zadevi Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, ZOdl., str. I-12273, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 73 V obravnavani zadevi se pritožniki na splošno sklicujejo na oborožene spopade v Slonokoščeni obali, ki so se po njihovih navedbah začeli novembra 2010 in so potekali vsaj do aprila 2011.
- 74 Vendar nobeden od pritožnikov v pritožbah, vloženi na Sodišče, ni navedel elementov, ki bi Sodišču omogočili razumeti, zakaj in v katerem natančno opredeljenem obdobju naj bi splošni položaj oboroženih spopadov v Slonokoščeni obali in osebne okoliščine, na katere se sklicujejo pritožniki, pritožnikom onemogočali, da pravočasno vložijo tožbe.
- 75 V teh okoliščinah je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti.
- 76 Ker noben pritožbeni razlog, ki so ga uveljavljali pritožniki, ni utemeljen, je treba pritožbe zavrniti.

Stroški

- 77 Člen 138(1) Poslovnika Sodišča, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, določa, da se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če je bilo to predlagano. Ker je Svet predlagal, naj se pritožnikom naloži plačilo stroškov, in ker ti s predlogi niso uspeli, se jim naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Pritožbe se zavrnejo.**
- 2. Laurentu Gbagbu, Katinanu Justinu Konéju, Akissi Danièle Boni-Claverie, Alcidu Djédjéju in Affiju Pascalu N'Guessanu se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi